

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Ποιότητας Ζωής

ΠΟΡΙΣΜΑ

(ΝΟΜΟΣ 3094/2003 «Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις», άρθρο 4, παράγραφος 6)

ΘΕΜΑ:

**ΕΓΚΡΙΣΗ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΧΩΡΟ ΠΑΛΗΟΧΩΡΑΣ ΑΜΑΡΥΝΘΟΥ ΕΥΒΟΙΑΣ
(Υπόθεση 8915/2007)**

ΒΟΗΘΟΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ: Ευαγγελία Κ. Μπαλλά
Ειδικός επιστήμονας: Ευάγγελος Γ. Τσακιράκης

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2011

12 Απριλίου 2011
Αρ. πρωτ. 8915/07/2.16

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ, Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των κατά το ν. 3094/03 αρμοδιοτήτων του¹, ανέλαβε τη διερεύνηση της υπ' αρ. 8915/4-6-2007 αναφοράς πολλών κατοίκων της Αμαρύνθου Ευβοίας, με εκπρόσωπό τους τον κ. [...]. Οι εν λόγω κάτοικοι ζήτησαν από την Αρχή να ελέγξει τη νομιμότητα, από απόψεως αρχαιολογικής νομοθεσίας, της χορήγησης άδειας για την ανέγερση οικοδομής σε αρχαιολογικό χώρο της περιοχής λόφου «Παλαιοχώρια» (Παληοχώρα) Αμαρύνθου Ευβοίας.

Για τις ανάγκες διερεύνησης της υπόθεσης, ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε σειρά εγγράφων προς εμπλεκόμενες υπηρεσίες (σχετικά αρ. 23, 25, 27, 29, 32, 34, 36, 38, 44, 46, 49), προκειμένου, μεταξύ άλλων, να πληροφορηθεί αρμοδίως για τις σχετικές διοικητικές ενέργειές τους και τις απόψεις τους, καθώς και για έγγραφα και στοιχεία που θα βοηθούσαν στο να διαμορφώσει πλήρη εικόνα ως προς το υπό διερεύνηση θέμα. Έτσι, η Αρχή έλαβε σχετική ανταπόκριση και στοιχεία από τις υπηρεσίες του πρώην Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ):

- ΙΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων – ΕΠΚΑ (σχετικά αρ. 24, 30, 41, 45),
- 23η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων – ΕΒΑ (σχετικά αρ. 37, 43),
- Γραμματεία Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου – ΚΑΣ (σχετικά αρ. 26, 33, 42),
- Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων – ΔΠΚΑ (σχετικό αρ. 35) και
- Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς – ΓΔΑΠΚ (σχετικό αρ. 48).

Επίσης, έλαβε ανταπόκριση και στοιχεία από τη Διεύθυνση Χωροταξίας και Οικισμού – Χ.Ο. της πρώην Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Εύβοιας (σχετικά αρ. 15, 28).

Τέλος, μέλη της Αρχής πραγματοποίησαν στις 25 Ιουλίου 2008 αυτοψία στα γραφεία του Τμήματος Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας της

¹ Βλ. άρθρο 1 παρ. 1 του εν λόγω νόμου, που ορίζει ότι: «Η ανεξάρτητη αρχή "Συνήγορος του Πολίτη" έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ν.Π.Ι.Δ. [...], για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας».

ΔΠΚΑ, προκειμένου να εξετάσουν τον υπηρεσιακό φάκελο της υπόθεσης και να συλλέξουν επιπλέον στοιχεία.

Βάσει των ανωτέρω υπηρεσιακών απαντήσεων και στοιχείων, ο Συνήγορος του Πολίτη προέβη στη σύνταξη του κατά το ν. 3094/03, άρθρο 4, παρ. 6, πορίσματος, όπως ακολουθεί.²

Περιληπτικά, από την εξέταση της υπόθεσης της ανέγερσης της εν λόγω οικοδομής, διαπιστώθηκαν³ τα εξής:

1. αποκλίσεις αναφορικά με τις προϋποθέσεις λειτουργίας του ΚΑΣ σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις (ιδίως ΥΑ αρ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ ΤΟΠΥΝΣ/14/3698/20-1-04)
2. παράβαση ουσιώδους τύπου του ν. 3028/02 (άρθρο 50, παρ. 5γ, ιγ) λόγω έλλειψης αιτιολόγησης ως μείζονος του θέματος που παραπέμφθηκε στο ΚΑΣ, με αποτέλεσμα να μην τεκμαίρεται η αρμοδιότητα του υπουργού να αποφασίσει για την ανέγερση της οικοδομής.
3. παράλειψη, από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟ, οριοθέτησης του αρχαιολογικού χώρου Παληοχώρας Αμαρύνθου σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3028/02 και εντός της προθεσμίας που αυτός ορίζει.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

A. Μετά από διενέργεια δοκιμαστικής ανασκαφής⁴ σε εκτός σχεδίου αγροτεμάχιο ιδιοκτησίας κ. [...], στους πρόποδες / ανατολική πλαγιά του λόφου Παληοχώρα Αμαρύνθου, η 1η ΕΒΑ εισηγήθηκε⁵ προς το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδας θετικά ως προς το αίτημα της κ. [...] για οικοδόμηση, επειδή όμως διαπίστωσε ότι «η μεταμοντέρνα αντίληψη του συγκροτήματος απάδει στη γειτνίαση

² Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή: «Μετά το πέρας της έρευνας ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το απαιτεί η φύση της υπόθεσης, μπορεί να συντάσσει πόρισμα το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες, διαμεσολαβεί δε με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του πολίτη. Ο Συνήγορος του Πολίτη στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες μπορεί να θέτει προθεσμία, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειες τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεων του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς.»

³ Αναλυτική παρουσίαση των διαπιστώσεων ακολουθεί.

⁴ Σχετικό αρ. 1.

⁵ Σχετικό αρ. 2.

με τα μνημεία» έθεσε ως προϋπόθεση την τήρηση συγκεκριμένων όρων (μεταξύ των οποίων τη μη κατασκευή πισίνας).⁶

Η συναρμόδια ΙΑ' ΕΠΚΑ εισηγήθηκε και αυτή θετικά⁷ ως προς το αίτημα οικοδόμησης. Πάντως, στην εισήγησή της η ΙΑ' ΕΠΚΑ διατύπωσε τις ίδιες με την 1η ΕΒΑ αντιρρήσεις ως προς την κατασκευή πισίνας, συμφώνησε μάλιστα με τους όρους της 1η ΕΒΑ όσον αφορά την εξωτερική μορφολογία του υπό κατασκευή κτιρίου.

Το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδας εξέτασε το αίτημα της κ. [...] και, παρά τις θετικές υπό όρους εισηγήσεις της ΙΑ' ΕΠΚΑ και της 1ης ΕΒΑ που προαναφέρθηκαν, γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία κατά της χορήγησης της άδειας οικοδόμησης, «διότι βρίσκεται εντός του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου [...] στον οποίο δεν υπάρχουν άλλες οικοδομές με νόμιμη άδεια»⁸. Μετά την αρνητική γνωμοδότηση του Τοπικού Συμβουλίου και σύμφωνα με το σκεπτικό αυτής, η ΙΑ' ΕΠΚΑ εξέδωσε απορριπτική απόφαση επί του αιτήματος της κ. [...] για οικοδόμηση.⁹

Β. Ακολούθως, η κα. [...] υπέβαλε στον Υπουργό Πολιτισμού «ένσταση»¹⁰ κατά της απορριπτικής απόφασης της ΙΑ' ΕΠΚΑ, ζητώντας την παραπομπή της υπόθεσης στο ΚΑΣ προκειμένου να εξεταστεί η χορήγηση της άδειας οικοδόμησης. Η «ένσταση» διαβιβάστηκε αυθημερόν από το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού στη ΓΔΑΠΚ¹¹, για τις δικές της ενέργειες «για την επανεξέταση του θέματος στο Τοπικό Συμβούλιο». Η ΓΔΑΠΚ με τη σειρά της διαβίβασε¹² την «ένσταση» στη ΔΠΚΑ για τις ενέργειές της.

Τρεις μήνες μετά από τη διαβίβαση της «ένστασης» στη ΔΠΚΑ, η υπόθεση της έγκρισης ή μη ανέγερσης της οικοδομής της κ. [...] συναντάται ως θέμα στην από 3-11-06 ημερήσια διάταξη της υπ. αρ. 39/7-11-06 Πράξης συνεδρίασης του ΚΑΣ.¹³

⁶ Αναλυτικά, πρόκειται για τους ακόλουθους όρους: α.) οργάνωση οικοδομής σε δυο ενιαίους και επαπτόμενους μεταξύ τους όγκους, αντί των προτεινόμενων στη μελέτη τεσσάρων επαπτόμενων οικοδομών, β.) στέγες τετράρριχτες – αντί για δίρριχτες που προβλεπόταν στην τεχνική έκθεση – με κεραμίδια βυζαντινού τύπου, γ.) εξώστες όχι συνεχείς και σε εσοχή, τα κιγκλιδώματα σφυρήλατα, δ.) χρωματισμός οικοδομής σε ώχρα ουδέτερου τόνου ή υπόλευκη, και ε.) μη κατασκευή πισίνας, καθώς αυτή αξιολογήθηκε ως νεωτερική κατασκευή που απάδει στον αρχαιολογικό χώρο.

⁷ Σχετικό αρ. 3. Η θετική εισήγηση της Εφορείας εκδόθηκε επειδή οι «διερευνητικές τομές» που πραγματοποιήθηκαν υπό την επίβλεψή της στο αγροτεμάχιο δεν απέδωσαν άλλα αρχαία, πλην διάσπαρτης κεραμικής προερχόμενης από κατάρρευση μέρους του λόφου, και επειδή δεν θα υπάρχει οπτική επαφή του κτίσματος από το πλάτωμα της κορυφής όπου έχουν αποκαλυφθεί οικιστικά λείψανα της πρώιμης και μέσης εποχής του Χαλκού.

⁸ Σχετικό αρ. 4.

⁹ Σχετικό αρ. 5.

¹⁰ Σχετικό αρ. 6.

¹¹ Σχετικό αρ. 7.

¹² Σχετικό αρ. 8.

¹³ Σχετικό αρ. 9.

Επί του θέματος της έγκρισης, η ΙΑ' ΕΠΚΑ ενημέρωσε¹⁴ το αρμόδιο Τμήμα της ΔΠΚΑ ότι εμμένει στην υπό όρους – πλην πισίνας κ.ά. – έγκριση του αιτήματος της κ. [...], σύμφωνα με την εισήγηση¹⁵ της Εφορείας προς το Τοπικό Συμβούλιο.

Στις 7-11-06 ο Υπουργός Πολιτισμού παρέπεμψε την υπόθεση και διαβίβασε τον σχετικό φάκελο στην Γραμματεία του ΚΑΣ, «προκειμένου να εισαχθεί στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο για την κατά νόμο γνωμοδότηση».¹⁶ Η παραπομπή συνοδεύεται από το από 2-11-07 ενημερωτικό σημείωμα της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΠΠΟ¹⁷ «υπόψιν Ιεραρχίας», σύμφωνα με το οποίο η ΔΠΚΑ και η Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων – ΔΒΜΑ εισηγούνται θετικά για τη χορήγηση της άδειας, σύμφωνα όμως με τους όρους της ΙΑ' ΕΠΚΑ και της 1ης ΕΒΑ, συμπεριλαμβανομένης της μη κατασκευής της πισίνας.

Ακολούθησε η - αυθημερόν με τη παραπομπή του θέματος από τον υπουργό - γνωμοδότηση του εν λόγω κεντρικού συμβουλίου¹⁸, με την οποία εγκρίθηκε κατά πλειοψηφία η χορήγηση άδειας για την ανέγερση της διώροφης οικοδομής της κ. [...], σύμφωνα με τη μελέτη και με τους ακόλουθους όρους:

- α) οι στέγες θα κατασκευαστούν τετράρριχτες και θα καλυφθούν με κεραμίδια βυζαντινού τύπου,
- β) οι εξώστες δεν θα κατασκευαστούν συνεχείς και σε εσοχή, τα δε κιγκλιδώματα θα είναι σφυρήλατα,
- γ) η οικοδομή θα χρωματιστεί σε ώχρα ουδέτερου τόνου ή υπόλευκη,
- δ) η κολυμβητική δεξαμενή θα κατασκευαστεί, όπως περιγράφεται στη μελέτη, με πλάκες Καρύστου και με πυκνή, υψηλή δένδροφύτευση γύρω της.

Στη συνέχεια, εκδόθηκε απόφαση¹⁹ του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία χορηγήθηκε άδεια για την ανέγερση διώροφης οικοδομής στην κ. [...], «διότι από την ανέγερση της εν λόγω οικοδομής (συνολικής δόμησης: 249,69 τ.μ.) δεν θα προκληθεί άμεση ή έμμεση βλάβη στην περιοχή του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου του λόφου Παληοχώρας [...]], θέτοντας ως βασικούς όρους αυτούς που περιλαμβάνονται στη γνωμοδότηση του ΚΑΣ καθώς και την έγκριση της τροποποιημένης μελέτης από την ΙΑ' ΕΠΚΑ. Η έγκριση της νέας μελέτης χορηγήθηκε από την εν λόγω Εφορεία στις 7-12-06 (σχετικό αρ. 14).

¹⁴ Σχετικό αρ. 10.

¹⁵ Σχετικό αρ. 3.

¹⁶ Σχετικό αρ. 11.

¹⁷ Το σημείωμα υπογράφεται από τους προϊστάμενους των αρμόδιων για την υπόθεση υπηρεσιακών μονάδων της κεντρικής υπηρεσίας του υπουργείου και από τον Γενικό Γραμματέα.

¹⁸ Σχετικό αρ. 12.

¹⁹ Σχετικό αρ. 13.

Γ. Μετά την έγκριση της ΙΑ' ΕΠΚΑ, η «Δ/ση Πολεοδομίας Χαλκίδας» (Διεύθυνση Χ.Ο. πρώην Ν. Α. Εύβοιας) χορήγησε στην κ. [...] την υπ' αρ. 968/21-12-06 άδεια ενιαίας οικοδομής με τέσσερις λειτουργικά ανεξάρτητες αλλά εφραπτόμενες διώροφες κατοικίες με υπόγειο και πισίνα.²⁰ Η ίδια υπηρεσία ενημέρωσε²¹ τον εκπρόσωπο των αναφερομένων ότι εξέδωσε νομίμως την εν λόγω οικοδομική άδεια, βάσει της απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού και της έγκρισης της νέας μελέτης από την ΙΑ' ΕΠΚΑ που προαναφέρθηκαν.

Δ. Στο πλαίσιο κοινοβουλευτικού ελέγχου ως προς την υπόθεση της ανέγερσης της οικοδομής της [...], οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ ενημέρωσαν το Γραφείο Υφυπουργού Πολιτισμού, ως ακολούθως:

- α) η ΙΑ' ΕΠΚΑ ότι «η οικοδομή δεν επιφέρει άμεση βλάβη σε αρχαία» και «δεν επηρεάζει αισθητικά τα προϊστορικά οικοδομικά λείψανα [...] στο πλάτωμα του λόφου»²²,
- β) η 23η ΕΒΑ (ως αρμόδια πλέον αντί της 1ης ΕΒΑ) για το προαναφερθέν ιστορικό της αδειοδότησης από πλευράς αρχαιολογικής νομοθεσίας²³,
- γ) η ΓΔΑΠΚ²⁴ για τις απόψεις της ΙΑ' ΕΠΚΑ²⁵ και το ιστορικό αδειοδότησης από πλευράς αρμοδιότητας ΥΠΠΟ.

Ε. Με την από 23-6-07 «ένσταση - αίτηση θεραπείας»²⁶ συλλογικών φορέων της περιοχής της Αμαρύνθου (του Πολιτιστικού Συλλόγου Αμαρύνθου Ευβοίας κ.α.) ζητήθηκε από τον Υπουργό Πολιτισμού η ανάκληση της υπουργικής απόφασης χορήγησης άδειας οικοδόμησης²⁷ και η διακοπή των οικοδομικών εργασιών. Η αίτηση διαβιβάστηκε²⁸ από το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού προς την ΔΠΚΑ και την ΙΑ' ΕΠΚΑ, για τις ενέργειές τους «λόγω αρμοδιότητας».

Η ΙΑ' ΕΠΚΑ, με έγγραφό της²⁹ προς το Γραφείο Υπουργού, αντέκρουσε την εν λόγω αίτηση θεραπείας, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι:

- α) τηρήθηκε η σύμφωνα με το νόμο διαδικασία αδειοδότησης για οικοδόμηση εντός αρχαιολογικού χώρου,

²⁰ Όπως διευκρινίστηκε το είδος της οικοδομής από τη Διεύθυνση Χ.Ο. πρώην Ν. Α. Εύβοιας (σχετικό αρ. 28). Η εν λόγω άδεια υπέστη την υπ' αρ. 181/1-8-2007 ενημέρωση, ως προς δέσμευση τμήματος ισογείου σε γκαράζ (κλειστός χώρος στάθμευσης), εμβαδού 25τμ.

²¹ Σχετικό αρ. 15.

²² Σχετικό αρ. 16.

²³ Σχετικό αρ. 17.

²⁴ Σχετικό αρ. 18.

²⁵ Στο σχετικό αρ. 16.

²⁶ Σχετικό αρ. 19.

²⁷ Σχετικό αρ. 13.

²⁸ Σχετικό αρ. 20.

²⁹ Σχετικό αρ. 21.

β) δεν εντοπίστηκαν αρχαιολογικά ευρήματα κατά την ανασκαφική διερεύνηση πλην επιφανειακής κεραμικής, και

γ) η μη εισέτι οριοθέτηση του αρχαιολογικού χώρου «Παληχώρας» δεν επιφέρει διαφοροποίηση στους όρους προστασίας του, άλλωστε η Εφορεία δεν αμφισβήτησε ότι η ιδιοκτησία της κ. [...] εντάσσεται στον αρχαιολογικό χώρο.

Πάντως, με το ίδιο έγγραφό της η ΙΑ' ΕΠΚΑ ανέφερε ότι εισηγήθηκε αρνητικά προς το ΚΑΣ για την κατασκευή της πισίνας. Η ΓΔΑΠΚ, με έγγραφό της³⁰ προς το ίδιο Γραφείο, τοποθετήθηκε ως προς της αίτηση θεραπείας επαναλαμβάνοντας το ιστορικό της υπόθεσης όπως εκτέθηκε σε παλαιότερο έγγραφό της³¹ και επεσήμανε ότι «έκτοτε δεν έχουν προκύψει νεώτερα δεδομένα που να επιβάλουν την αναπομπή του θέματος στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο».

ΣΤ. Μετά την έναρξη της διαμεσολάβησης της Αρχής για την υπόθεση και μετά από δικό της αίτημα³², η Διεύθυνση Χ.Ο. της πρώην Ν.Α. Εύβοιας ενημέρωσε³³ ότι πραγματοποίησε την από 3-10-07 αυτοψία της στην οικοδομή της [...], χωρίς να διαπιστώσει, στο συγκεκριμένο στάδιο ανέγερσής της (κατασκευή σκελετού από οπλισμένο σκυρόδεμα), απόκλιση από την υπ' αρ. 968/06 οικοδομική άδεια και την έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού³⁴. Παρομοίως, επίσης μετά από αίτημα της Αρχής³⁵, και η ΙΑ' ΕΠΚΑ δεν διαπίστωσε³⁶, κατά τις αυτοψίες της στην ανεγειρόμενη οικοδομή και έως τη συγκεκριμένη φάση κατασκευής της, παρέκκλιση από την εγκεκριμένη μελέτη, ενημέρωσε όμως την Αρχή ότι «συνεχίζεται ο έλεγχος κυρίως όσον αφορά στα εξωτερικά μορφολογικά στοιχεία του κτηρίου, όπου και εντοπίζονται κατά κύριο λόγο οι όροι και οι τροποποιήσεις που επέβαλε η σχετική απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.»

Ζ. Στο πλαίσιο νέου κοινοβουλευτικού ελέγχου σε σχέση με την ανέγερση της εν λόγω οικοδομής, η ΙΑ' ΕΠΚΑ με έγγραφό της³⁷ προς το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού επανέλαβε γενικά τις ίδιες απόψεις που είχε διατυπώσει στο πλαίσιο του παλαιότερου κοινοβουλευτικού ελέγχου.³⁸ Επιπλέον, η Εφορεία επικαλέστηκε και τις

³⁰ Σχετικό αρ. 22.

³¹ Σχετικό αρ. 18.

³² Σχετικό αρ. 27.

³³ Σχετικό αρ. 28.

³⁴ Σχετικό αρ. 13.

³⁵ Σχετικό αρ. 23.

³⁶ Σχετικό αρ. 24.

³⁷ Σχετικό αρ. 39.

³⁸ Σχετικό αρ. 16. Πάντως, με το σχετικό αρ. 39 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προέκυψε διαφοροποίηση της υπηρεσίας σε σχέση με παλαιότερα έγγραφα της, ως προς την έκταση της ανασκαφικής διερεύνησης που πραγματοποιήθηκε στο επίμαχο οικόπεδο. Συγκεκριμένα, ενώ παλαιότερα η Εφορεία ενημέρωνε ότι «στον χώρο κάλυψης της οικοδομής διενεργήθηκαν δοκιμαστικές τομές» (σχετικό αρ. 3), «στο

ανάλογες απόψεις της που έχει διατυπώσει³⁹ σε σχέση με την ένσταση – αίτηση θεραπείας των Συλλόγων Αμαρύνθου.

Η. Ως προς το θέμα της προαναφερθείσας ένστασης – αίτησης θεραπείας φορέων της Αμαρύνθου, η ΓΔΑΠΚ επανήλθε με έγγραφό της⁴⁰ προς τα Γραφεία Γενικού Γραμματέα και Υπουργού Πολιτισμού, επαναλαμβάνοντας το περιεχόμενο και τις απόψεις προηγούμενου εγγράφου της με το ίδιο θέμα⁴¹. Περίπου τρεις μήνες αργότερα, η ΓΔΑΠΚ με νέο έγγραφό της⁴² προς τα προαναφερθέντα Γραφεία, παρακάλεσε για οδηγίες σε σχέση με την εν λόγω αίτηση θεραπείας.

Θ. Ως προς την πορεία των εργασιών ανέγερσης της επίμαχης οικοδομής στο οικοπέδο της κας [...], σύμφωνα με το προαναφερθέν τελευταίο έγγραφο της ΓΔΑΠΚ, η ΙΑ' ΕΠΚΑ ενημέρωσε το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής έρευνας της ΔΠΚΑ ότι «η κα [...] έχει ήδη οικοδομήσει στο εν λόγω ακίνητο.».

2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Οι διατάξεις που λήφθηκαν υπόψη από τον Συνήγορο του Πολίτη στο πλαίσιο διερεύνησης της υπόθεσης είναι κυρίως οι ακόλουθες:

- ΥΑ 153249/6217π.ε./10-4-58 (ΦΕΚ 121/Β'/29-4-58), με την οποία χαρακτηρίστηκαν ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία οι εκκλησίες υστεροβυζαντινών χρόνων «Κοίμησις της Θεοτόκου» και «Μεταμόρφωσις του Σωτήρος» στη Βάθεια Αμαρύνθου Ευβοίας.
- ΥΑ 141060/8374/28-11-59 (ΦΕΚ 441/Β'/16-12-59), σύμφωνα με την οποία χαρακτηρίστηκε ως αρχαιολογικός χώρος η «περιοχή του παρά την θάλασσαν λόφου 'Παληχώρια' της περιφέρειας Βάθειας ή Αμαρύνθου Ευβοίας, ένθα και η βυζαντινή εκκλησία Κοιμήσεως Θεοτόκου».
- Ν. 3028/02, «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»:

οικόπεδο διενεργήθηκαν από την Εφορεία μας ανασκαφικές τομές» (σχετικό αρ. 16), «διενήργησε έρευνα σε όλη την υπό κάλυψη έκταση με τη μέθοδο των δοκιμαστικών τομών» (σχετικό αρ. 21), με το σχετικό αρ. 39 έγγραφό της πληροφόρησε το Γραφείο Υπουργού ότι η ΥΑ έγκρισης της οικοδομής (σχετικό αρ. 13) εκδόθηκε αφού διενεργήθηκε από την ΙΑ' ΕΠΚΑ «**ανασκαφική έρευνα σε όλη την έκταση του οικοπέδου**». Με την από 25-7-08 αυτοψία της Αρχής στην κεντρική υπηρεσία του ΥΠΠΟ (Τμ. Χώρων της ΔΠΚΑ) συλλέχθηκε φωτογραφικό υλικό που τεκμηριώνει την πραγματοποίηση ορισμένων ανασκαφικών / δοκιμαστικών τομών και όχι ανασκαφής σε όλη την έκταση του οικοπέδου. Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, αυτή η απόκλιση στα έγγραφα της ΙΑ' ΕΠΚΑ ως προς την έκταση που διερευνήθηκε ανασκαφικά είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς, σύμφωνα με την ίδια Εφορεία (σχετικό αρ. 3), η κάλυψη της οικοδομής ανέρχεται σε 154,41 τ.μ. ενώ η συνολική έκταση του οικοπέδου ανέρχεται σε **5.276,02 τ.μ.**

³⁹ Σχετικό αρ. 21

⁴⁰ Σχετικό αρ. 40.

⁴¹ Σχετικό αρ. 22.

⁴² Σχετικό αρ. 47.

- ο άρθρο 12, παρ. 1: «Οι αρχαιολογικοί χώροι κηρύσσονται και οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»
 - ο άρθρο 50, παρ. 5: «[...] τα Κεντρικά Συμβούλια: [...] γ) Γνωμοδοτούν για ζητήματα που σχετίζονται με: [...] ιγ) για κάθε άλλο μείζον θέμα που παραπέμπεται σε αυτά από τον Υπουργό Πολιτισμού.»
 - ο άρθρο 73, παρ. 10, πρώτο εδάφιο: «Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου.»
 - ο άρθρο 73, παρ. 13, πρώτο εδάφιο: «Κηρυγμένοι έως την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού αρχαιολογικοί χώροι που δεν έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τους όρους της παραγράφου 1 του άρθρου 12, οριοθετούνται οριστικά εντός τριετίας από αυτήν, στο πλαίσιο προγράμματος που καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. [...]»
- Η ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/14/3698/20-1-04 (ΦΕΚ 70/Β'/20-1-04), «Οργάνωση και Λειτουργία των Συμβουλίων του Ν. 3028/2002 στο Υπουργείο Πολιτισμού»:
- ο άρθρο 4 παρ. 3: «Η εγγραφή ενός θέματος στην Ημερήσια Διάταξη και η εξέταση από το Συμβούλιο προϋποθέτει την έγκαιρη κατάθεση πλήρους φακέλου στη Γραμματεία.»
 - ο άρθρο 5 παρ. 4: «Ειδικότερα από τον εκάστοτε Γραμματέα του Συμβουλίου συντάσσεται περιληπτικό πρακτικό με συνοπτική, αλλά περιεκτική αναφορά στο περιεχόμενο των συνεδριάσεων, όπου καταγράφονται και οι απόψεις όσων μειοψήφησαν.»
- Ν. 2690/99, «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις», άρθρο 15, παρ. 5: «Στο πρακτικό καταχωρίζονται οι γνώμες των μελών που μειοψήφισαν, σε περίπτωση δε φανεράς ψηφοφορίας και τα ονόματα τούτων.»
- ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/15/3696/20-1-04 (ΦΕΚ 180/Β'/30-1-04), «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Υπουργού Πολιτισμού στις Περιφερειακές και Ειδικές Περιφερειακές Υπηρεσίες αρμοδιότητας της Γενικής Διευθύνσεως Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Γενικής Διευθύνσεως Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων του Υπουργείου Πολιτισμού», άρθρο 1: «1. Στους Προϊσταμένους των Περιφερειακών και Ειδικών Περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού μεταβιβάζονται οι ακόλουθες αρμοδιότητες, των περιπτώσεων που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Κεντρικών Συμβουλίων (παράγραφος 5 του άρθρου 50 του Ν. 3028/02) και κατά λόγον αρμοδιότητας της κάθε υπηρεσίας σύμφωνα με τον Οργανισμό ως εξής: Α') Στους Προϊσταμένους των Εφορειών Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, των Εφορειών Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, των Εφορειών Νεωτέρων Μνημείων και των Υπηρεσιών Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων: 1. Η χορήγηση άδειας για: [...] δ) την οικοδομική δραστηριότητα μέχρι 400 τ.μ. και μέχρι τριών ορόφων πλέον του ισογείου, πλησίον αρχαίου ή νεώτερου μνημείου, αρχαιολογικού χώρου ή ιστορικού τόπου, εφόσον κριθεί ότι οι ανωτέρω εγκαταστάσεις κ.λπ. δεν επιφέρουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του μνημείου, του χώρου ή του τόπου (άρθρα 10, 12 παρ.4, και άρθρο 16 του Ν. 3028/02). 2. Η χορήγηση άδειας για την άσκηση γεωργίας, κτηνοτροφίας, θήρας ή άλλων συναφών δραστηριοτήτων, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα στους χερσαίους αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως, ή εκτός ορίων νομίμως

υφισταμένων οικισμών (άρθρο 13, παρ. 1 του Ν. 3028/02 σε συνδυασμό με το άρθρο 16 του αυτού Νόμου).»

- Α.Ν. 261/68, «Περί χρόνου ανακλήσεως παρανόμων Διοικητικών Πράξεων», άρθρο μόνον, παρ. 1: «Ατομικά διοικητικά πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν Νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε δια το Δημόσιον συνεπείας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου. Επιφυλασσομένων των ειδικώς, άλλως οριζουσών, διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, χρόνος, ήσσαν της 5ετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμιά περιπτώσει δύναται να θεωρηθή ως μη εύλογος προς ανάκλησιν, ανεξαρτήτως τυχόν κτήσεως υπό τρίτων βάσει αυτών οιοδήποτε δικαιώματος.»

3. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ «ΠΑΛΗΟΧΩΡΑΣ» ΑΜΑΡΥΝΘΟΥ

Από έγγραφα της ΙΑ' ΕΠΚΑ⁴³ και της 1ης/23ης ΕΒΑ⁴⁴, διαπιστώνεται ότι για την ευρύτερη περιοχή ανέγερσης της οικοδομής της κ. [...] ισχύουν οι ΥΑ 153249/6217π.ε./10-4-58 και 141060/8374/28-11-59. Τόσο οι εκκλησίες όσο και ο αρχαιολογικός χώρος προστατεύονται πλέον σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3028/02 (δυνάμει του άρθρου 73, παρ. 10, πρώτο εδάφιο).

Κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης, διαπιστώθηκε από τον Συνήγορο του Πολίτη ότι, παρά την παρέλευση χρονικού διαστήματος άνω των πέντε (5) ετών πέραν της προθεσμίας του ν. 3028/02, άρθρο 73, παρ. 13, για οριστική οριοθέτηση των μη οριοθετημένων αρχαιολογικών χώρων σύμφωνα με τους όρους της παρ. 1 του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, **οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ (πλέον Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού – ΥΠΠΟΤ) δεν έχουν προβεί στην κατά νόμο οριοθέτηση του αρχαιολογικού χώρου Παληοχώρας Αμαρύνθου.** Σύμφωνα με την ΙΑ' ΕΠΚΑ⁴⁵, υπήρξε (όπως διαπιστώνει η Αρχή, εντός της προαναφερθείσας προθεσμίας του νόμου) το υπ' αρ. 2103/20-4-04 έγγραφό της προς την – τότε αρμόδια – 1η ΕΒΑ, με θέμα πρόταση για «αναοριοθέτηση και διεύρυνση» του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου, όμως, για λόγους που δεν έχουν καταστεί γνωστοί στον Συνήγορο του Πολίτη, δεν υπήρξε άλλη εμπρόθεσμη σχετική διοικητική ενέργεια. Σε σχετικό ερώτημα της Αρχής⁴⁶ για τους λόγους της μη έγκαιρης οριστικής οριοθέτησης του συγκεκριμένου αρχαιολογικού χώρου, η ΔΠΚΑ ενημέρωσε⁴⁷ ότι «ύστερα από

⁴³ Σχετικά αρ. 3, 31.

⁴⁴ Σχετικά αρ. 2, 37.

⁴⁵ Σχετικό αρ. 30.

⁴⁶ Σχετικό αρ. 34.

⁴⁷ Σχετικό αρ. 35.

προφορική συνεννόηση με το Νομικό Σύμβουλο του ΥΠΠΟ, η αναφερόμενη προθεσμία από τον Νόμο, κρίνεται ενδεικτική και όχι αποκλειστική».

Πάντως, μετά από την έναρξη της διαμεσολάβησης της Αρχής και την αποστολή έγγραφου της⁴⁸ προς την ΙΑ' ΕΠΚΑ, με το οποίο επισημάνθηκε η καθυστέρηση οριοθέτησης του χώρου, η Εφορεία αυτή απέστειλε έγγραφο⁴⁹ προς την – αρμόδια πλέον – 23η ΕΒΑ, επαναλαμβάνοντας την πρόταση «αναοριοθέτησης και διεύρυνσης» του υπ' αρ. 2103/20-4-04 εγγράφου και ζητώντας τις απόψεις της. Η Αρχή ενημερώθηκε από την 23η ΕΒΑ⁵⁰ ότι, με το υπ' αρ. 762/4-7-08 έγγραφό της, συμφώνησε με την πρόταση «αναοριοθέτησης» της ΙΑ' ΕΠΚΑ. Έκτοτε, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, η κατά το ν. 3028/02 οριοθέτηση του χώρου εκκρεμεί.

4. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ.

A. Παραβάσεις ΥΑ λειτουργίας του ΚΑΣ και της Γραμματείας του.

Από τα στοιχεία της Γραμματείας του ΚΑΣ που περιήλθαν στη γνώση της Αρχής⁵¹, προκύπτει ότι:

- i. Το θέμα της ανέγερσης της οικοδομής της κ. [...] απαντά ως τακτικό θέμα («ΔΠΚΑ αρ. 4») στην από **3-11-06** ημερήσια διάταξη της υπ. αρ. 39/7-11-06 Πράξης συνεδρίασης του ΚΑΣ.⁵² Όμως, από το πρωτόκολλο της Γραμματείας του ΚΑΣ προκύπτει ότι ο φάκελος του θέματος και η σχετική παραπομπή⁵³ του υπουργού στο εν λόγω Συμβούλιο κατατέθηκαν στην Γραμματεία του ΚΑΣ στις 7-11-06, δηλαδή την ίδια ημέρα που πραγματοποιήθηκε η συνεδρίαση του Συμβουλίου. Επομένως, η **εγγραφή του θέματος στην ημερήσια διάταξη στις 3-11-06 έγινε κατά παράβαση της προϋπόθεσης της ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/14/3698/20-1-04, άρθρο 4 παρ. 3, για έγκαιρη κατάθεση πλήρους φακέλου στη Γραμματεία**. Πέραν αυτού, κατά την εγγραφή του θέματος στην ημερήσια διάταξη δεν ίσχυε τυπική προϋπόθεση για τη συζήτησή του στο ΚΑΣ, που

⁴⁸ Σχετικό αρ. 29.

⁴⁹ Σχετικό αρ. 31.

⁵⁰ Σχετικό αρ. 43.

⁵¹ Σχετικά αρ. 26, 33.

⁵² Σχετικό αρ. 9. Ως τακτικό θέμα απαντά και στη γνωμοδότηση αλλά και στο πρακτικό της 39/7-11-06 Συνεδρίασης του ΚΑΣ (3^ο θέμα).

⁵³ Σχετικό αρ. 11.

είναι η προηγούμενη παραπομπή του θέματος στο Συμβούλιο από τον υπουργό (διαδικασία ν. 3028/02, άρθρο 50, παρ. 5, γ, ιγ). Παρεμπιπτόντως, η κατάθεση του φάκελου της υπόθεσης στην Γραμματεία του ΚΑΣ την ίδια ημέρα της συνεδρίασης, εγείρει, κατά τον Συνήγορο του Πολίτη, εκ των πραγμάτων ζήτημα έγκαιρης και επαρκούς ενημέρωσης των μελών του ΚΑΣ για τη συγκεκριμένη υπόθεση, προκειμένου να εκφέρουν γνώμη επί αυτής.

- ii. Τόσο στη γνωμοδότηση όσο και στα πρακτικά του 3ου θέματος της υπ. αρ. 39/7-11-06 Πράξης συνεδρίασης του ΚΑΣ για τη συγκεκριμένη υπόθεση απουσιάζει αναφορά στην γνώμη της μειοψηφίας, κατά παράβαση της ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/14/3698/20-1-04, άρθρο 5 παρ. 4, και του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/99, άρθρο 15, παρ. 5).

Β. Παράβαση ουσιώδους τύπου λόγω απουσίας αιτιολογίας ως προς το μείζον του θέματος που παρατέμφθηκε στο ΚΑΣ από τον υπουργό.

Σύμφωνα με την ΥΑ έγκρισης⁵⁴ της διώροφης οικοδομής της κ. [...], η συνολική δόμηση αυτής ανέρχεται στα **249,69τμ.**, ενώ, σύμφωνα με έγγραφα υπηρεσιών του ΥΠΠΟ⁵⁵ και της Διεύθυνσης Χ. Ο. Ν. Α. Εύβοιας⁵⁶, η οικοδομή βρίσκεται **εκτός σχεδίου**.

Με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/15/3696/04, άρθρο 1, παρ. 1, Α' 1δ και 2, οι αρμοδιότητες του Υπουργού Πολιτισμού που αφορούν: α) τη χορήγηση άδειας για οικοδομική δραστηριότητα **μέχρι 400 τ.μ.** και μέχρι τριών ορόφων πλέον του ισογείου, πλησίον αρχαίου μνημείου ή αρχαιολογικού χώρου και β) τη χορήγηση άδειας για οικοδομική δραστηριότητα στους χερσαίους αρχαιολογικούς χώρους **που βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως, ή εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών**, έχουν μεταβιβαστεί στους Προϊσταμένους των Εφορειών Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και των Εφορειών Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, κατά λόγο αρμοδιότητας των υπηρεσιών αυτών σύμφωνα με τον Οργανισμό του ΥΠ.ΠΟ. (ΠΔ 191/03, άρθρα 43 – 45 όπως ισχύουν). Η μεταβίβαση της αρμοδιότητας ισχύει για τις περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των Κεντρικών Συμβουλίων (ν. 3028/02, άρθρο 50, παρ. 5). Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές και τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά της οικοδομής της κ. [...], αρμοδιότητα για την έκδοση της αναγκαίας

⁵⁴ Σχετικό αρ. 13.

⁵⁵ Σχετικά αρ. 2, 3.

⁵⁶ Σχετικό αρ. 15.

βάσει του ν. 3028/02 (άρθρα 10, 12 παρ. 4 και 13 παρ. 1) έγκρισης της συγκεκριμένης ανέγερσης είχε η αρμόδια περιφερειακή υπηρεσία του ΥΠΠΟ (ΙΑ' ΕΠΚΑ / 23η ΕΒΑ) και όχι ο Υπουργός Πολιτισμού. Εφόσον, όμως, σύμφωνα με το ν. 3028/02, άρθρο 50, παρ. 5γ, ιγ, **μείζον θέμα** παραπεμφθεί⁵⁷ από τον Υπουργό Πολιτισμού στο ΚΑΣ, αρμοδιότητα για την έκδοση της έγκρισης έχει ο υπουργός.

Από την εξέταση της υπουργικής παραπομπής της υπόθεσης της οικοδομής της κ. [...] στο ΚΑΣ⁵⁸, διαπιστώνεται ότι δεν περιλαμβάνεται στο σώμα της παραπομπής αιτιολόγηση του μείζονος χαρακτήρα του θέματος, ούτε προκύπτει ή συνάγεται αυτός από το «ενημερωτικό σημείωμα» που συνοδεύει την παραπομπή ή από άλλο σχετικό έγγραφο υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, όπως θα έπρεπε βάσει του ν. 3028/02. **Καθώς λοιπόν δεν εντοπίζεται σε έγγραφο ή στοιχείο του σχετικού φακέλου σαφής, ειδική και επαρκής αιτιολογία (κατ' αναλογική εφαρμογή της διάταξης του ν. 2690/99, άρθρο 17, παρ. 2) ότι το θέμα είναι μείζον, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώνει ότι η παραπομπή του θέματος στο ΚΑΣ έγινε χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις του ν. 3028/02, άρθρο 50, παρ. 5γ, ιγ.** Ως εκ τούτου και καθώς η απουσία της ευθέως συναγόμενης εκ του νόμου ως απαιτούμενης αιτιολογίας αποτελεί παράβαση ουσιώδους τύπου, δεν προκύπτει για τη συγκεκριμένη υπόθεση νόμιμο έρεισμα ως προς την αρμοδιότητα του ΚΑΣ να γνωμοδοτήσει και, ακολούθως, του Υπουργού Πολιτισμού να εκδώσει τη σχετική διοικητική πράξη έγκρισης.⁵⁹

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Βάσει των ανωτέρω διαπιστώσεων του, ο Συνήγορος του Πολίτη προβαίνει στις ακόλουθες συστάσεις και προτάσεις του προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟΤ:

⁵⁷ Πρόκειται για διαδικασία κατ' εξαίρεση, μόνο για σημαντικά θέματα. Η βούληση του νομοθέτη ήταν να ενισχυθεί ο ρόλος των τοπικών συμβουλίων μνημείων, με την ανάθεση σημαντικών αρμοδιοτήτων σε αυτά, ώστε ο ρόλος των κεντρικών συμβουλίων να είναι «πραγματικά κεντρικός», «εθνικού δηλαδή επιπέδου» με στόχο «την ενίσχυση του επιτελικού τους χαρακτήρα», βλ. Εισηγητική Έκθεση του Ν. 3028/02 (σ. 7, 13).

⁵⁸ Σχετικό αρ. 11.

⁵⁹ Σχετικό αρ. 13. Δεν υφίστατο αρμοδιότητα του Υπουργού Πολιτισμού να εξετάσει την υπόθεση μόνο λόγω της άσκησης διοικητικής προσφυγής προς αυτόν από την κ. [...] (σχετικό αρ. 6). Γιατί, σύμφωνα με το ν. 2690/99, άρθρο 24, παρ. 3, προϋποτίθεται η αρμοδιότητα της διοικητικής αρχής προς την οποία γίνεται η προσφυγή για να αποφανθεί επί αυτής, διαφορετικά προβλέπεται η διαβίβαση της προσφυγής στην αρμόδια αρχή εντός προθεσμίας.

1. Ολοκλήρωση το συντομότερο δυνατόν της διαδικασίας οριοθέτησης του αρχαιολογικού χώρου Παληοχώρας Αμαρύνθου, σύμφωνα με τους όρους της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 3028/02.
2. Πιστή τήρηση στο μέλλον των διατάξεων (ιδίως ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/14/3698/20-1-04) που ορίζουν τη λειτουργία των Συμβουλίων του ΥΠΠΟΤ και ειδικότερα του ΚΑΣ και της Γραμματείας του. Συγκεκριμένα:
 - α) αποφυγή εγγραφής θεμάτων στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων αν δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις γι' αυτό (έγκαιρη κατάθεση φακέλου υπόθεσης στην Γραμματεία του Συμβουλίου, προηγούμενη έκδοση υπουργικής παραπομπής προς το ΚΑΣ), και
 - β) αναγραφή απόψεων μειοψηφίας των συνεδριάσεων, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις λειτουργίας των Συμβουλίων και τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.
3. Επανεξέταση της υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ.11/98896/4525/28-11-06 απόφασης Υπουργού Πολιτισμού, με θέμα: «Έγκριση ανέγερσης διώροφης οικοδομής σε οικόπεδο φερόμενης ιδιοκτησίας [...], στη θέση Παληοχώρα Αμαρύνθου, Νομού Ευβοίας», λαμβάνοντας υπόψη τις επιστημόνες της Αρχής για παράβαση ουσιώδους τύπου κατά την υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/63471/2904/7-11-06 παραπομπή του εν λόγω θέματος στο ΚΑΣ (έλλειψη σαφούς, ειδικής και επαρκούς αιτιολογίας ως προς το μείζον του θέματος, σύμφωνα με το ν. 3028/02, άρθρο 50, παρ. 5γ, ιγγ, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει νόμιμο έρεισμα ως προς την αρμοδιότητα του ΚΑΣ να γνωμοδοτήσει και, ακολούθως, του Υπουργού Πολιτισμού να εκδώσει τη σχετική διοικητική πράξη έγκρισης). Ως προς την επανεξέταση της υπόθεσης, επισημαίνονται οι διατάξεις του Α.Ν. 261/68, άρθρο μόνον, παρ. 1, περί ανάκλησης ατομικών διοικητικών πράξεων που εκδόθηκαν κατά παράβαση νόμου.⁶⁰ Εφόσον οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟΤ συμφωνήσουν για την

⁶⁰ Σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας των διοικητικών ενεργειών, επιτρέπεται ελεύθερα η ανάκληση **παράνομης** ατομικής διοικητικής πράξης, ανεξάρτητα από το εάν από την πράξη αυτή έχουν απορρεύσει δικαιώματα των διοικουμένων (είναι δηλαδή η πράξη επωφελής γι' αυτούς), εφόσον η ανάκληση γίνει μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοση της παράνομης αυτής πράξης. Η ανάκληση χωρεί μόνο για λόγους νομιμότητας και όχι για διαφορετική εκτίμηση των ίδιων πραγματικών περιστατικών, εκτός αν συντρέχει λόγος δημοσίου συμφέροντος. Ο εύλογος χρόνος δεν μπορεί, σύμφωνα με τον Α.Ν. 261/68, να είναι λιγότερος από πέντε (5) έτη από την έκδοση της πράξης, μπορεί όμως να είναι και μεγαλύτερος. Μετά την παρέλευση του εύλογου χρόνου δεν επιτρέπεται η ανάκληση των παράνομων επωφελών πράξεων, **εκτός αν υπάρχουν λόγοι προστασίας δημοσίου συμφέροντος, τήρησης της αρχής της χρηστής διοίκησης** κ.ά. Στην περίπτωση αυτή η ανάκληση επιτρέπεται οποτεδήποτε και μετά την παρέλευση του εύλογου χρόνου. Επισημαίνουμε ότι, βάσει του άρθρου 24 του Συντάγματος και του εκτελεστικού νόμου 3028/02, η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί λόγο δημοσίου συμφέροντος. Κατά την γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η Διοίκηση έχει **διακριτική ευχέρεια** να ανακαλέσει παράνομη επωφελή ατομική διοικητική πράξη, όταν

επανεξέταση της υπόθεσης, παρακαλούνται να μεριμνήσουν για τη σχετική ενημέρωση, τόσο της ιδιοκτήτριας, όσο και των φορέων που άσκησαν αίτηση θεραπείας κατά της υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ.11/98896/4525/28-11-06 απόφασης, προκειμένου, εάν το επιθυμούν, να διατυπώσουν τις απόψεις τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη σας παρακαλεί θερμά να μεριμνήσετε ώστε να ενημερωθεί, εντός ευλόγου χρόνου, ως προς τις απόψεις των υπηρεσιών του υπουργείου σας επί των ανωτέρω προτάσεων της Αρχής, και παραμένει στη διάθεσή σας για κάθε σχετική πληροφορία ή διευκρίνιση.

Ευαγγελία Κ. Μπαλλά
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Ειδ. Επιστήμονας: Ε. Τσακιράκης
[...]

αυτό επιτρέπεται, εκτός εάν υπάρχει ρητή διάταξη που επιβάλλει τέτοια υποχρέωση. Βλ. ΥΠΕΣΔΔΑ – Συνήγορος του Πολίτη, *Οδηγός καλής συμπεριφοράς δημοσίων υπαλλήλων*, σ. 20 – 21. Δαγτόγλου, *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1997, σ. 319 – 330 και 331 - 334. Τάχος, *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2003, σ. 659 – 673. Σπηλιωτόπουλος, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, τ. 1., σ. 181 - 191.

Σχετικά:

1. Το υπ' αρ. πρωτ. 1794/22-3-06 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς την [...], με θέμα: «Διενέργεια δοκιμαστικών τομών».
2. Το υπ' αρ. πρωτ. 3631/8-6-06 έγγραφο της 1ης ΕΒΑ προς το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδος, με θέμα: «Ανέγερση διωρόφου οικοδομής φερομένης ιδιοκτησίας [...] με υπόγειο και κολυμβητική δεξαμενή στην Αμάρυνθο».
3. Το υπ' αρ. πρωτ. 3781/13-6-06 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ, προς το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδος, με θέμα: «Αποστολή αίτησης οικοδομικής άδειας στην περιοχή Παληοχώρας Αμαρύνθου, ιδιοκτ. [...]».
4. Η υπ' αρ. πρωτ. 8/19-6-06 Πράξη Συνεδρίας του Τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Στερεάς Ελλάδος, ΥΠΠΟ, με 6^ο θέμα: «Αίτηση οικοδομικής άδειας στην περιοχή Παληοχώρας Αμαρύνθου, ιδιοκτ. [...]».
5. Η υπ' αρ. πρωτ. 994/10-7-06 απόφαση της ΙΑ' ΕΠΚΑ, με θέμα: «Αίτημα οικοδομικής άδειας στην περιοχή Παληοχώρας Αμαρύνθου, ιδιοκτ. [...]».
6. Η υπ' αρ. πρωτ. 3836/13-7-06 «ένσταση» της [...] κατά της υπ' αρ. πρωτ. 994/10-7-06 απόφασης της ΙΑ' ΕΠΚΑ.
7. Το υπ' αρ. πρωτ. 3836/13-7-06 έγγραφο του Διευθυντή Γραφείου Υπουργού προς τη ΓΔΑΠΚ, ΥΠΠΟ, με θέμα «Ένσταση [...] για αίτημα οικοδομικής άδειας στην Αμάρυνθο».
8. Το υπ' αρ. πρωτ. 62397/7974/17-7-06 έγγραφο της ΓΔΑΠΚ προς την ΔΠΚΑ, ΥΠΠΟ, με θέμα: «Διαβίβαση εγγράφου με αρ. πρωτ. 3836/13-7-2006 από το Γραφείο Υπουργού για την ένσταση της κας [...] σχετικά με το αίτημά της για οικοδομική άδεια στην Αμάρυνθο Ευβοίας».
9. Η από 3-11-06 Ημερήσια Διάταξη της υπ' αρ. 39/7-11-06 Πράξης ΚΑΣ.
10. Το υπ' αρ. πρωτ. 6685/3-11-06 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ, προς το Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής έρευνας, ΔΠΚΑ, σχετικά με την «ένσταση» της [...].
11. Η υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/63471/2904/7-11-06 παραπομπή από τον Υπουργό Πολιτισμού του θέματος «Έγκριση ή μη ένστασης [...] κατά της υπ' αριθμ. 994/10-7-06 Απόφασης ΙΑ' ΕΠΚΑ που αφορά στη μη έγκριση αιτήματός της για χορήγηση οικοδομικής άδειας στην περιοχή Παληοχώρας Αμαρύνθου Ν. Ευβοίας» στο ΚΑΣ.
12. Η υπ' αρ. 39/7-11-06 Πράξη του ΚΑΣ, ΥΠΠΟ, με 3^ο θέμα: «Έγκριση ή μη μελέτης ανέγερσης διώροφης οικοδομής σε αγροτεμάχιο, φερόμενης ιδιοκτησίας [...], στη θέση Παλαιοχώρας Αμαρύνθου, Νομού Ευβοίας».
13. Η υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ.11/98896/4525/28-11-06 απόφαση Υπουργού Πολιτισμού, με θέμα: «Έγκριση ανέγερσης διώροφης οικοδομής σε οικόπεδο φερόμενης ιδιοκτησίας [...], στη θέση Παληοχώρα Αμαρύνθου, Νομού Ευβοίας».
14. Το υπ' αρ. πρωτ. 7264/7-12-06 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ, με θέμα: «Άδεια οικοδομής ιδιοκτ. [...] στη θέση Παληοχώρα Αμαρύνθου».
15. Το υπ' αρ. πρωτ. 6743/20-6-07 έγγραφο της Διεύθυνσης Χωροταξίας και Οικισμού της Ν.Α. Εύβοιας προς τον εκπρόσωπο των αναφερόμενων (κοινοποιήθηκε και στον Συνήγορο του Πολίτη).
16. Το υπ' αρ. πρωτ. 3307/13-6-07 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς το Γραφείο Υφυπουργού Πολιτισμού (Κοινοβουλευτικός Έλεγχος).
17. Το υπ' αρ. πρωτ. 2810/14-6-07 έγγραφο της 23ης ΕΒΑ, ΥΠΠΟ, προς το Γραφείο Υφυπουργού Πολιτισμού (Κοινοβουλευτικός Έλεγχος), με θέμα: «Ερώτηση βουλευτή σχετικά με την άδεια ανέγερσης οικοδομής σε αρχαιολογικό χώρο στο λόφο 'Παλαιοχώρια' Αμαρύνθου Ευβοίας».
18. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/53931/2535/27-6-07 έγγραφο της ΓΔΑΠΚ προς το Γραφείο Υφυπουργού Πολιτισμού (Κοινοβουλευτικός Έλεγχος), με θέμα: «Ερώτηση του Βουλευτού κ. Δ. Πιπεργιά σχετικά με την άδεια ανέγερσης οικοδομής σε αρχαιολογικό χώρο στο λόφο 'Παλαιοχώρια' Αμαρύνθου Ευβοίας».
19. Η υπ' αρ. πρωτ. 3936/5-7-07 «ένσταση – αίτηση θεραπείας» του Πολιτιστικού Συλλόγου Αμαρύνθου Ευβοίας κ.ά. φορέων κατά της υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ.11/98896/4525/28-11-06 απόφασης Υπουργού Πολιτισμού.
20. Το υπ' αρ. πρωτ. 3936/10-7-07 έγγραφο του Διευθυντή Γραφείου Υπουργού προς τη ΔΠΚΑ και την ΙΑ' ΕΠΚΑ, με θέμα την αίτηση θεραπείας του Πολιτιστικού Συλλόγου Αμαρύνθου Ευβοίας κ.ά. φορέων κατά της υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ.11/98896/ 4525/28-11-06 απόφασης Υπουργού Πολιτισμού.

21. Το υπ' αρ. πρωτ. 3966/19-7-07 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς τον Διευθυντή Γραφείου Υπουργού, με θέμα: «Αντίκρουση ένστασης Συλλόγων Αμαρύνθου».
22. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/66597/3098/23-7-07 έγγραφο της ΓΔΑΠΚ προς το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού, με θέμα «Αίτηση θεραπείας που αφορά στο θέμα της ένστασης σχετικά με την ανέγερση διώροφης οικοδομής και κατασκευής πισίνας σε οικόπεδο φερόμενης ιδιοκτησίας [...] στη θέση Παληοχώρα Αμαρύνθου Νομού Ευβοίας».
23. Το υπ' αρ. πρωτ 8915/07/2.2/10-9-07 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την ΙΑ' ΕΠΚΑ, ΥΠΠΟ.
24. Το υπ' αρ. πρωτ. 5967/25-10-07 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
25. Το υπ' αρ. πρωτ 8915/07/2.3/10-9-07 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την Γραμματεία του ΚΑΣ, ΥΠΠΟ.
26. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΚΑΣ/Φ6/1293/88889/24-9-07 έγγραφο της Γραμματείας του ΚΑΣ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
27. Το υπ' αρ. πρωτ 8915/07/2.4/10-9-07 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς τη Διεύθυνση Χωροταξίας και Οικισμού της Ν.Α. Εύβοιας.
28. Το υπ' αρ. πρωτ. 9616/11-10-07 έγγραφο της Διεύθυνσης Χωροταξίας και Οικισμού της Ν.Α. Εύβοιας προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
29. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.5/17-1-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την ΙΑ' ΕΠΚΑ, ΥΠΠΟ.
30. Το υπ' αρ. πρωτ. 911/20-2-08 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
31. Το υπ' αρ. πρωτ. 763/12-2-08 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς την 23η ΕΒΑ.
32. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.6/17-1-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την Γραμματεία του ΚΑΣ.
33. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΚΑΣ/Φ6/81/15944/21-2-08 έγγραφο της Γραμματείας του ΚΑΣ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
34. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.7/17-1-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς τη ΔΠΚΑ.
35. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/11458/517/15-4-08 έγγραφο της ΔΠΚΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
36. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.8/17-1-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την 23η ΕΒΑ, ΥΠΠΟ.
37. Το υπ' αρ. πρωτ. 385/14-2-08 έγγραφο της 23ης ΕΒΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
38. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.9/27-5-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την ΙΑ' ΕΠΚΑ.
39. Το υπ' αρ. πρωτ. 1804/7-4-08 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού (Κοινοβουλευτικός Έλεγχος), με θέμα: «Ερώτηση βουλευτή για τον αρχαιολογικό χώρο Αμαρύνθου Ευβοίας».
40. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/51038/2218/2-6-08 έγγραφο της ΓΔΑΠΚ προς το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού και το Γραφείο Γενικού Γραμματέα, με θέμα «Αίτηση θεραπείας που αφορά στο θέμα της ένστασης σχετικά με την ανέγερση διώροφης οικοδομής και κατασκευής πισίνας σε οικόπεδο φερόμενης ιδιοκτησίας [...] στη θέση Παληοχώρα Αμαρύνθου Νομού Ευβοίας».
41. Το υπ' αρ. πρωτ. 3120/20-6-08 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
42. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΚΑΣ/Φ6/474/51641/29-5-08 έγγραφο της Γραμματείας του ΚΑΣ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
43. Το υπ' αρ. πρωτ. 2883/4-7-08 έγγραφο της 23ης ΕΒΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
44. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.11/5-8-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς προς την ΙΑ' ΕΠΚΑ.
45. Το υπ' αρ. πρωτ. 4675/6-10-08 έγγραφο της ΙΑ' ΕΠΚΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.
46. Το υπ' αρ. πρωτ. 8915/07/2.12/5-8-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς τη ΔΠΚΑ.
47. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/92267/4297/30-9-08 έγγραφο της ΓΔΑΠΚ προς το Γραφείο Γενικού Γραμματέα και το Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού, με θέμα «Αίτηση θεραπείας που αφορά στο θέμα της ένστασης σχετικά με την ανέγερση διώροφης οικοδομής και κατασκευής πισίνας σε οικόπεδο φερόμενης ιδιοκτησίας [...] στη θέση Παληοχώρα Αμαρύνθου Νομού Ευβοίας» (Αναπομπή).
48. Το υπ' αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ11/109987/5034/18-11-08 έγγραφο της ΓΔΑΠΚ προς τον Συνήγορο του Πολίτη.

49. Το υπ' αρ. πρωτ 8915/07/2.14/2-12-08 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την ΙΑ' ΕΠΚΑ.

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ

1. κ. Παύλος Γερούλιανος
Υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού,
Μπουμπουλίνας 20-22,
106 82 Αθήνα
2. κα. Λίνα Μενδώνη,
Γενική Γραμματέας Πολιτισμού,
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού,
Μπουμπουλίνας 20-22,
106 82 Αθήνα
3. κα. Μαρία Ανδρεαδάκη – Βλαζάκη,
Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς,
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού,
Μπουμπουλίνας 20- 22, 106 82, Αθήνα
4. κα. Νικολέτα Διβάρη – Βαλάκου,
Αναπλ. Προϊσταμένη Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων,
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού,
Μπουμπουλίνας 20-22, 106 82, Αθήνα
5. Γραμματεία Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου,
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού,
Μπουμπουλίνας 20 – 22,
106 82, Αθήνα.
6. ΙΑ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων,
Ελ. Βενιζέλου 13,
341 00, Χαλκίδα.
7. 23η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων,
Χαρώνδα 21, 34100, Χαλκίδα.